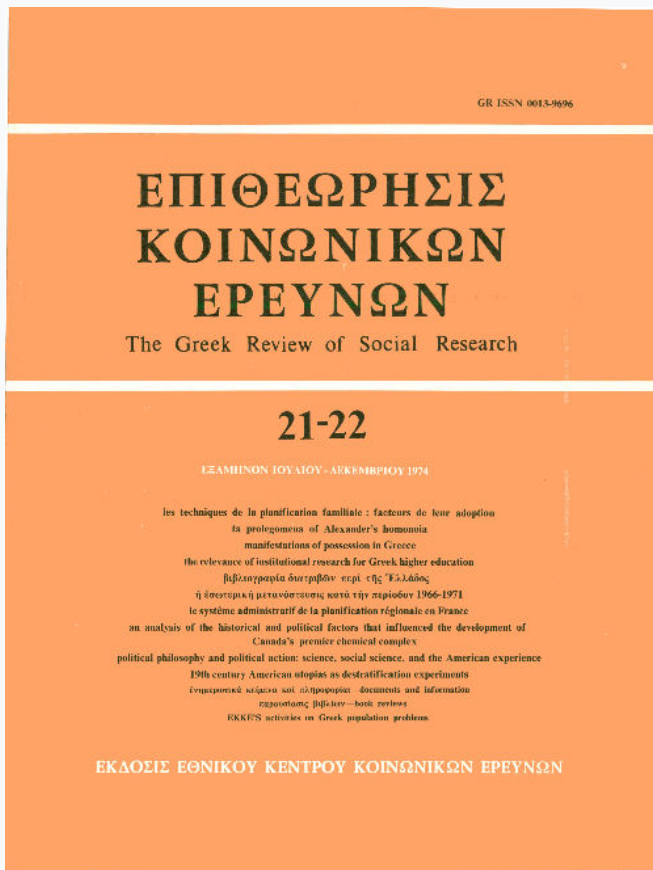

The Greek Review of Social Research

Vol 21 (1974)

21-22

Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άνης Μ. Στογιάννου

Γρηγόριος Γκιζέλης

doi: [10.12681/grsr.237](https://doi.org/10.12681/grsr.237)

Copyright © 1974, Γρηγόριος Γκιζέλης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Γκιζέλης Γ. (1974). Russel Bernard, Ανθρωπολογικά θέματα μετάφρασις υπό Άνης Μ. Στογιάννου. *The Greek Review of Social Research*, 21, 297. <https://doi.org/10.12681/grsr.237>

«προϋπήρχαν του ναζισμού» και ως εκ τούτου «δέν ήταν σφωβινιστικά», θά πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο ρατσισμός και ο σφωβινισμός, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ναζισμού, δέν είναι χιτλερική ανακάλυψη. Ίδιαίτερα στην περίπτωση της Τουρκίας αυτό πολύ καλά τό γνωρίζουν κυρίως οί 'Αρμένιοι. Γι' αυτό θά μοῦ ἐπιτρέψῃ ο κ. Κιτσικίς νά παρατηρήσω ότι ο «Παντουρκισμός», ὅπως ἐξ ἄλλου και κάθε «Παν-δόγμα», εἶναι ἀναγκαστικά, μαζί με ὅλα τὰ ἄλλα, και ρατσιστικός και ἀπροκάλυπτα ἐπекτατικός. Γιατί ἄραγε ἡ τουρκική περίπτωση νά ἀποτελοῦσε ἐξαιρέση; Ἐπί πλέον οί φιλοгерμανικές τάσεις της τουρκικής διπλωματίας και ο θαυμασμός τῶν Τούρκων γιά τὰ герμανικά πρότυπα ὀργανώσεως δέν ἐκδηλώνονται με τήν ἐμφάνιση του ναζισμού. Οί Τούρκοι ὑπῆρξαν σύμμαχοι τῶν Γερμανῶν στόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και ἡ ἐναρξη τοῦ Β' Παγκόσμιου Πολέμου βρήκε герμανικές στρατιωτικές ἀποστολές στην Τουρκία και τουρκικά στρατιωτικά κλιμάκια στη Γερμανία, πού ἐργάζονταν με σκοπό τῶν ἐκσυγχρονισμό και τήν ὀργάνωση τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ.

δ) Ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀξιολόγηση τοῦ ἔργου του Tekin Alp, ὁμοσπίτησε δέν συμφωνῶ με τόν κ. Κιτσικί. Ἄν ὑπάρχουν ἀντιρρήσεις γιά τήν περικοπή ἀπό τό κείμενο τοῦ Alp, τόν ὁποῖον ο κ. Κιτσικίς θεωρεῖ ὄργανο της ὀντικής προπαγάνδας και ἐπομένως προκατειλημμένο ἐναντίον τῶν Τούρκων, ἂν παρακαλέσω τόν κ. συνάδελφο νά καταφύγῃ σέ ἄλλη πηγή, τουρκική αὐτή τή σορά, στόν καθηγητή της πολιτικής ἐπιστήμης Kemal Karpat (Turkey's politics), ο ὁποῖος ἀσφαλῶς δέν μπορεῖ νά κατηγορηθῇ γιά «ἀντιτουρκισμό».

Τέλος, θά ἤθελα νά προσθέσω ότι τό θέμα του τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ, ἐπειδή ἄπεται ἄμεσα ζωτικῶν προβλημάτων του ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἶναι ἕνα θέμα πού παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες στόν κάθε ἐρευνητή πού θά θελήσῃ νά τό ἀνάλυσῃ ἀντικειμενικά. Ἡ ὑπερβολική μῆκος ἐνόια ἀποκατέστη τό ὑπερβολικό μέρος εὐκόλα καταλήγοντο σέ ὑποκειμενικές ἀξιολογήσεις και ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Παραδέχομαι ότι ἡ ἡγεσία και τῶν δύο χωρῶν δέν μπόρεσε στό παρελθόν νά δημοσιοποιήσῃ τό κατάλληλο κλίμα συνεργασίας γιά τήν ἐπίλυση κατὰ τρόπο εἰρηνικό τῶν τόσων προβλημάτων πού ἀπασχόλησαν τίς δύο χώρες. Ἡ ἑλληνική ἡγεσία φέρει φυσικά ἕνα μεγάλο μέρος της εὐθύνης. Δέν εἶμαι ὅμως ἔτοιμος νά συμφωνήσω με ὁποιοδήποτε ἰσχυρισθῇ ότι ἡ τουρκική κυβέρνηση δέν ἐχρησιμοποίησε τόν τουρκικό ἐθνικισμό, της μορφῆς πού γνωρίζουμε στό ἄρθρο μας, ἀντιπροσωπευτικό ἡ ὄχι, γιά νά καίξῃ τό διπλωματικό της παιχνίδι στίς δυσκόλες στιγμές του πολέμου και ἄργότερα στό θέμα τῶν Στενῶν και της Κύπρου. Σέ περίοδος κρίσεως εἶναι αὐτό του εἶδους ο ἐθνικισμός,

ἐξτρεμιστικός, ρατσιστικός, ἐπекτατικός, πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τίς κυβερνήσεις γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν σκοπῶν τους. Αὐτό βέβαια δέν εἶναι πάντα εὐκόλο, ὅπως ἀπέδειξε ἡ πρόσφατη ἑλληνική περιπέτεια. Στην περίπτωση πάντως της Τουρκίας, ἡ πολιτική ἡγεσία της χώρας αὐτής, μέχρι στιγμῆς τουλάχιστον, φαίνεται νά χρησιμοποιεῖ τὰ σύμβολα και τίς ιδέες του τουρκικοῦ ἐθνικισμοῦ με ἐξαιρετική μαεστρία, πρὸς ὄφελος φυσικά του τουρκικοῦ ἔθνους.

ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΤΕΡΛΕΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Russel Bernard, *Ἀνθρωπολογικά Θέματα*, μετάφρασις ὑπό Ἄνης Μ. Στογιάνου, Ἄθῆναι: Ἐκδόσεις Α. Καραβία, 1971, σ. 68.

Τό μικρόν αὐτό βιβλίον περιλαμβάνει μίαν σειράν διαλέξεων αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν ὑπό του συγγραφέως, καθηγητοῦ της Ἀνθρωπολογίας, εἰς τούς φοιτητάς τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης και Πατρῶν.

Ἡ σύνθεσις του ἀκροατήριου, ἀποτελοῦμενο ἐκ σπουδαστῶν της Βιολογίας κυρίως, ἐπηρέασε προφανῶς τό περιεχόμενον τῶν διαλέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν εἰσαγωγῆς εἰς τήν φυσικήν ἰδίαν ἀνθρωπολογίαν.

Τό βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων κεφαλαίων. Εἰς τό πρώτον κεφάλαιον «Ἐισαγωγή εἰς τήν Ἀνθρωπολογίαν», ο συγγραφεὺς περιγράφει τὰ ὄρια της κοινωνικής ἡ πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας, της ἀρχαιολογίας, της γλωσσολογίας και της φυσικῆς ἀνθρωπολογίας, τῶν τεσσάρων δηλαδή κλάδων της Γενικῆς Ἀνθρωπολογίας, ἡ ὁποῖα ἔχει ὡς βασικὸν ἀντικείμενον μελέτης της «κοιλοῦραν» ἐνὸς λαοῦ.

Εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον (2. Θέσις του Ἀνθρώπου εἰς τήν Τάξιν τῶν Πρωτεύοντων, 3. Παλαιοντολογικά Δεδομένα της Ἐξελίξεως του Ἀνθρώπου, 4. Περὶ Ἀνθρωπίνων Φυλῶν) ο συγγραφεὺς εἰσάγει τόν ἀναγνωστὴν εἰς βασικά θέματα της φυσικῆς ἀνθρωπολογίας, ἐκθέτων συγχρόνως μεθοδικῶς τήν στροφὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἀνθρωπολόγων ἀπὸ τήν βιολογικὴν ἐξέτασιν του ἀνθρώπου εἰς τό πρῶτον «τοῦ διαλόγου μῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας και του περιβάλλοντός της», δηλαδή της «κοιλοῦραν».

Λόγῃ της ἐμφάσεως ἡ ὁποῖα δίδεται εἰς τήν φυσικὴν ἀνθρωπολογίαν, κλάδον ὁμοσπίτησε γνωστὸν εἰς τό ἑλληνικόν κοινόν, τοῦτο ἐστέρηθη της εὐκαιρίας μῆς βαθύτερας γνωριμίας της κοινωνικῆς ἡ πολιτιστικῆς ἀνθρωπολογίας,

δηλαδή μῆς ἐπιστήμης πολὺ γνωστῆς εἰς τὸν εὐρωπαϊκόν και ἀμερικανικόν χῶρον, ἀγνώστου ὅμως εἰς τήν Ἑλλάδα. Ἡ πολιτισμική ἀνθρωπολογία ἔχει ἀκαδημαϊκὴν ζωὴν ἐνὸς αἰῶνος περίπου. Προφανῶς ἐκ παραδρομῆς τοποθετεῖται, εἰς τό βιβλίον, ἡ γένεσις της εἰς τὰ μέτα του εἰκοστοῦ αἰῶνος (σ. 19).

Ἡ ἀνθρωπολογία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν ἐπιστήμη ἡ ὁποῖα ἐπιχειρεῖ νά ἐπιλύσῃ τὰς δυσκολίας της ἐννοιολογικῆς μεταφορᾶς ἐνὸς ὄρου ἀπὸ μίαν γλῶσσαν εἰς τήν ἄλλην. Ἡ μεταφράστρια ἀντιμετώπισε τό πρόβλημα αὐτό με σχετικὴν ἐπιτυχίαν. Προβλήματα ὁμοσπίτησε ἐδημιούργησεν ἡ ἀπόδοσις του ὄρου culture διὰ της λέξεως «κοιλοῦραν». Ἡ λέξις culture ἔχει διὰ τὸς ἀνθρωπολόγους σημασίαν διάφορον ἐκείνης ἡ ὁποῖα ἔγινε ἀποδεκτή ὑπὸ τῶν κοινωνιολόγων-ὁπαδῶν της θεωρίας της μαζικῆς κοινωνίας. Εἰς τήν Ἑλλάδα, ἡ ἀπόδοσις του ὄρου culture διὰ της λέξεως κοιλοῦρα ἀπηχεῖ κοινωνιολογικὰς και ἀνθρωπιστικὰς ἐνόιας. Ἡ χρησιμοποίησις ὁμοσπίτησε της ἰδίας λέξεως διὰ τήν ἀπόδοσιν και της ἀνθρωπολογικῆς ἐνόιας της culture εἶναι δυνατόν νά προκαλέσῃ προβλήματα κατανοήσεως. Τό γεγονός ὅτι ἡ λέξις «κοιλοῦραν» εἶναι ἀκατάλληλος διὰ τήν ἀπόδοσιν του ὄρου culture φαίνεται και ἐκ τοῦ ὅτι ἡ μεταφράστρια ἀναγκάζεται νά ἀποφασίῃ τό ἐπιθετικὸν cultural διὰ της λέξεως «πολιτιστικός», δημοιουρούσα οὕτω συγχρῆσιν εἰς τὸν μῆ ἐπίκοτον ἀναγνώστην, ο ὁποῖος ἀδυνατεῖ νά κατανοήσῃ ότι ἡ λέξις «πολιτιστικός» χρησιμοποιοῖται ὡς ἐπιθετικὸν τὸ ὀυσιαστικὸν «κοιλοῦραν».

Ἐδὸ πρέπει νά σημειωθῇ ότι οὔτε τό ἐπιθετικὸν «πολιτιστικὴ», ὡς προδιοριστικόν της ἀνθρωπολογίας, ἀποδίδει ὀρθῶς τήν ἐνοῖαν cultural, δεδομένου ότι ἔχει ἐντόνον ἐννοιολογικὴν ἀπόχρωσιν ὀδηλοτικὴν της ἰκανότητος πρὸς τί, ἡ ὁποῖα ἔλλειπει ἀπὸ τῶν ἀγγλικῶν ὄρων.

Ἐν πῶσι περιπτώσει ἡ ὡς ἄνω ἐπιμελημένη ἐκδοσις ἀποτελεῖ σπουδαῖον βοήθημα ὄχι μόνον διὰ τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν της Βιολογίας ἀλλὰ και διὰ τῶν ἀναγνώστην με γενικά ἀνθρωπολογικά ἐνδιαφέροντα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΖΕΛΗΣ, Ph. D.

'Επιστημονικός Συνεργάτης ΕΚΚΕ

*

Grossin William, *Ἡ ἐργασία και ο χρόνος* (Ἐργάριον, Διάρκεια, Ρυθμός). Παρίσι, ἐκδ. «Ἀνθρωπὸς», 1969.

Ὁ W. Grossin, Καθηγητῆς της Κοινωνιολογίας εἰς τό Πανεπιστήμιον του Nancy της Γαλλίας, ἀσχολεῖται με θέματα ἀφορῶντα εἰς τήν ἐργασίαν και τήν